

DONEM VIDA A LES PARAULES DE MONTSERRAT ABELLÓ

Selecció de poemes per a cicle superior de primària amb propostes per ajudar als infants destriar el missatge del poema i apropar-lo a la seva realitat.

Inclou enllaços a vídeos d'artistes que han dialogat musicalment amb els poemes de Montserrat Abelló.

Taller de veu i teatre

Gemma Julià, juliol 2023

M'ha tocat escriure
avui amb poques paraules
tota la teva vida.
Amb cura ho he anat fent
desglossant-ne les teves obres.

Ara potser hi haurà
qui ho llegeixi.
Però ningú sabrà,
com jo, com eres de debò.
Tota la força que hi havia
dins teu i el molt
que ens estimaves.

Construïes vaixells i
navegaves temorenc com eres.
Salvares dics desnonats
i et senties sol,
quan em parlaves
de problemes matemàtics
que jo no entenia,
i que per a tu eren tan senzills i
clars com l'aigua.

Eres modest i el teu nom tenia
les inicials d'aquella mar
immensa que t'acollia.

Sovint parlem de desavinences
entre pares i filles i fills també.
Però jo puc dir que per a mi estimar-te
ha estat com respirar, de fàcil.

Paraules no dites, 1981.

A qui us sembla que va dirigit aquest poema. Home o dona? A què es
dedicava? Quines són les seves inicials? Podeu comprovar si ho heu endevinat
i la informació que us falti a la biografia de la Montserrat Abelló:

<https://www.escriptors.cat/autors/abellom/biografia-montserrat-abello>

Compartiu entre vosaltres:

- Què és el que més us agrada o admireu del vostre pare o la vostra mare?
- Teniu desavinences amb ells?
- En quins moments us sentiu estimats per ells?

A Virginia Woolf

Cadascú ha de tenir
la seva cambra.
I un pati blau
on passejar els seus dubtes.

Més enllà del sol
viurà el desig
i la recança
de la primera paraula.

I el somriure que
s'ha perdut
i ja no es recupera.

Suau serà, però,
l'ombra de la tarda,
darrera els núvols,
allargada, com un liri.

Paraules no dites, 1981. Dins *Al cor de les paraules* (p. 103).

Aquest poema està dedicat a Virginia Wolf, sabeu qui va ser?
Podeu consultar la seva biografia a Viquipèdia, veureu per exemple
que va ser feminista com la Montserrat Abelló i que va escriure
un llibre que es diu "Una cambra pròpia".

El desig és alguna cosa que vols, la recança alguna que....?

Teniu una habitació per vosaltres sols? Us sembla important? Per què?

A part de l'espai físic d'una habitació a què més podria fer referència la Montserrat quan diu que tothom la necessita?

Poesia dibuixada: <https://www.youtube.com/watch?v=OlouNNEQ43A>

Sóc com una ombra
perduda en la nit.
Estimo el raig de sol,
l'oreig del mar,
la rialla fresca,
el dolç somriure,
la mà forta.

Aquesta tarda d'estiu,
plena de llums
rosades, blaves, verdes,
massa crues.
Però caldrà que em posi,
com cada tarda,
a repassar la roba,
ficar les mans dins l'aigua bruta,
i destriar entranyes innocents.
Cosir botons,
empènyer la planxa.

Només de tard en tard,
puc agafar la ploma.

Em dolc del pit i
de l'esquena,
però diré que aquesta tarda
és rosa i blava,
única, molt tendra,
inoblidable.
Perquè l'he viscuda i
és meva.

I això que estic cansada!

Vida diària, 1963.

Com ja sabeu el que més li agradava a la Montserrat era escriure. En aquest poema anomena una sèrie de coses que no li agradaven fer i que totes tenen a veure amb feines de la casa.

El poema acaba essent optimista o pessimista? Fixeu-vos que comença dient que se sent com una ombra perduda en la nit i acaba parlant dels colors de la tarda.

Comenteu amb el grup coses que no us agraden fer i petites coses com les que anomena la Montserrat que us fan sentir bé.

I aprenc a dir que No.

Amolla en la nit
la veu amarga o
la veu esperançada.

I aprenc a dir que No.

Que ja no és temps de plorar
ni de lamentar-se, ni tampoc el
de cercar excuses fàcils.

I aprenc a dir que No.

Dins l'esfera del temps, 1998. Dins Al cor de les paraules, pàg. 316.

Busqueu el significat d'amollar. Amollar en la nit, a la foscor, la veu, tant l'agradable com la desagradable. És un consell per dormir bé? Com el diríeu amb les vostres paraules?

Comenteu entre vosaltres quan us sembla important aprendre a dir que No, en quines situacions?.

Àlbum Espero Meravelles, Mirna Vilasís, Spotify:
<https://open.spotify.com/album/6N2ixfjlex7lpmYYR3tJWd>

El vent damunt la pell,
entre els cabells, dins
la boca, els narius.
Els ulls esbatanats, plens de vent.
El vent damunt les cases,
les finestres, les portes,
esmunyint-se pels forrellats;
entre els barrots dels balcons
i les escletxes,
i pels carrerons estrets.

El vent que escombra
els carrers de la ciutat
i esbullia els teus cabells,
i els meus.

El vent que ens penetra cos
endins.

I tu i jo caminant
contra el vent.

Foc a les mans, 1990. Dins *Al cor de les paraules*, pàg. 183.

Us agrada treure el cap per la finestra en el cotxe per sentir el vent? Alguna vegada heu estat en un lloc amb molt de vent?
Com us heu sentit?

Al final del poema diu "I tu i jo contra el vent". Podria tenir el sentit que anar contra el vent és anar contracorrent?

Àlbum Espero Meravelles, Mirna Vilasís, Spotify:
<https://open.spotify.com/album/6N2ixfjlex7lpmYYR3tJWd>

<https://www.musicadepoetes.cat/titol?autor=670&titol=2156>

Desembasto els anys
que damunt del cos
s'han tornat cuirassa.

Em miro al mirall
i no veig altra cosa
que aquesta pell

que se m'adhereix
com un guant destenyit
que he dut massa temps.

Però em queden els ulls
i sé que dins d'aquest cos
encara m'hi corre ben roja la sang.

Són màscares que m'emprovo, 1995.

Quants any tenia la Montserrat quan va escriure aquest poema?

Malgrat que només vegi la seva pell arrugada, com se sent ella?

Us passa de vegades a vosaltres que quan us mireu al mirall hi ha coses que us molesten? Són importants?

Plantar sobre la terra
els peus. Ja no tenir
por. Sentir com puja
la saba, amunt, amunt.
Créixer com un arbre.
A la seva ombra
aixoplugar algú que
també se senti sol, sola
com tu, com jo.

El blat del temps, 1986.

La Montserrat expressa un desig. Comenteu entre vosaltres l'expressió "créixer com un arbre". Què necessiten els arbres i les plantes per créixer ?

Què podria ser la saba en una persona? Què sentiu quan sou valents i les coses us surten bé?

Coneixeu el significat d'aixoplugar? El podríeu substituir per alguna altre verb?

<https://www.musicadepoetes.cat/titol?autor=670&titol=2158>

Àlbum Espero Meravelles, Mirna Vilasís, Spotify:

<https://open.spotify.com/album/6N2ixfjlex7lpmYYR3tJWd>

El cor em bat com una
vàlvula massa oberta.

La sang hi puja a glopades
i la gola se'm tanca
com si hi manqués l'aire.

Em persegueixen imatges
de cares i ulls esglaiats.

La foscor acusadora
d'aquest rostres
m'omple d'una fonda tristesa.

Dins l'esfera del temps, 1998.

La Montserrat va viure dues guerres i va veure
víctimes de la injustícia.

Quins són els sentiments que plasma en aquest poema?

Comenteu entre vosaltres en quins moment podeu tenir
sentiments similars als d'ella, davant de quines injustícies?

<https://www.musicadepoetes.cat/titol?autor=670&titol=2137>

Parlen les dones,
la seva poesia
tendra i forta.

Ben pocs s'aturen
a escoltar aquestes veus,
que, trasbalsades,
un nou llenguatge diuen
nascut al fons dels segles.

Dins l'esfera del temps.

Montserrat Abelló era feminista i va implicar-se en moltes iniciatives, com a dona i com a escriptora, per alliberar la repressió que pateixen les dones i lluitar per la igualtat.

Quin sentit et sembla que té quan diu "parlen un nou llenguatge" i alhora "nascut al fons del segles"? Es refereix a la manera d'expressar-se i de fer de les dones?

<https://www.musicadepoetes.cat/titol?autor=670&titol=2159>

Àlbum Espero Meravelles, Mirna Vilasís, Spotify:

<https://open.spotify.com/album/6N2ixfjlex7lpmYYR3tJWd>

Avui sóc orgullosa del meu temps
i em dol de malversar-lo.

No faig res, no cuso ni planxo.

Vaig de pressa, passo i repasso
deu cops per un carrer.
Escruto les mirades, perdudes de tan fixes.
M'aturo a les botigues, veig les modes,
els colors verds i blaus.
M'obsedeixen els pintors abstractes
que parlen com els muts.
Em miro les mans, les meves i les vostres;
m'acosto adelerada als quioscs,
cerco llibres i noms. Sobretot noms!
Ignoro la premsa que baladreja mentides
-Si la veritat és sempre evident
i pura com un part!
Tinc pressa,
arribo al mar que em portarà ben lluny.
Però és fals, és fals,
s'han acabat els miracles.

Retorno a casa amb pas més segur,
a la vida diària.

Vida diària, 1963.

Hi ha rutines de la vida diària que sempre són les mateixes. En aquest poema la Montserrat surt al carrer i trenca amb el seu dia a dia.

Quin sentit pot tenir quan diu que mira les seves mans i les nostres?

Al final voldria que el mar la portés ben lluny. Vol dir que voldria fugir? Això l'ajudaria a sentir-se millor?

Heu sentit alguna vegada les ganes de fugir una estona del vostre dia a dia? Per quin motiu?

Les paraules
se m'entortolliguen
a les mans. Em costa
de desprendre-me'n.
Se m'amoroseixen
entre els dits, i
es tornen dolces.
Hi servo la tebior de
moltes mans, de
cossos; la tremolor
de llavis entreoberts
i el tacte de la pell,
espessa de desig,
suavitat
de parpelles closes,
trèmules
damunt d'ulls que endevino
plens de guspires.

Sóc amb vosaltres
a través de la pell
d'aquest cos que estimo.

Paraules no dites, 1981.

Per Montserrat Abelló les paraules tenen cor, són vives, són com companyes de vida. Com l'ajuden?

Fixeu-vos que totes les imatges d'aquest poema fan referència a parts del cos?

Quin sentit té els darrer vers?

És la tardor:
un núvol se m'acosta,
blanc i esponjós,
sense dobles ni arestes.

Omplo la pàgina
d'interrogants.
Com un joc, em plau
la corbatura dels signes.

Potser ara, quan sigui en ple
hivern, n'arribi a trobar
la resposta.

Indicis d'altres moments, 2002. Dins Al cor de les paraules, pàg. 346.

La Montserrat, en aquest poema, fa referència a un canvi
d'estació, al pas del temps.

Tal i com el descriu ella, quina sensació us dona aquest núvol?

Penseu o imagineu alguna situació en la que us heu trobat o us
trobeu perduts, no enteneu què passa ni com solucionar-ho. Quines
preguntes us feu?

Espero meravelles
a cada cantonada.
Hi ha alegria
en l'aire.
El sol m'omple
els ulls.

El meu presagi
és una línia
contra el sol,
un punt en l'horitzó.

Foc a les mans, 1990.

La Montserrat espera meravelles, tant en el seu entorn més proper (a cada cantonada) com a molta distància (un punt a l'horitzó).

Feu entre tots una llista de coses que us agradaria que canviessin. Primer del vostre entorn més proper. Després podeu pensar en alguna cosa de la vostra ciutat que considereu injusta o inspirar-vos en una notícia d'actualitat, com podria millorar aquesta situació? Podríeu fer alguna cosa vosaltres per canviar-la?

<https://www.musicadepoetes.cat/titol?autor=670&titol=2158>

<https://www.youtube.com/watch?v=TGEbLxqprPc>

Desenes de miratges,
cercles i més cercles,
aigua que gira vertiginosa,
sempre engolida.

Al mig, la força
d'una mirada que juga
amb la dolçor de la pell
i busca l'arrel
fonda de l'aigua.

El que tinc és
un llapis a la mà
un paper estès davant meu,
i el desig d'escriure
noms plens de tendresa.

El color és el blau:
blau fosc de la tarda, atzur
del mar a migdia, blau
-blau cel del cel- i el blau
cendrós de l'oblit.

Jo no ho voldria
i busco
el roig de la sang
pell endins.

L'arrel de l'aigua, 1995. Dins *Al cor de les paraules*, pàg. 246.

En aquest poema la Montserrat juga amb moltes imatges. Us imagineu el gran remoli d'aigua dels dos primers versos? Què us provoca?

Al llapis a la mà podria ser una manera de no caure en el remoli de l'aigua? Com un salvavides?

En el poema també hi ha un contrast molt fort entre dos colors: el blau i el vermell.

Quan diu que, sense voler-ho, busca el roig de la sang, a què us sembla que es refereix?

Tenyeix de blau el temps:
transfigura el somni,
transgredeix els mots.

Fes que els seus colors esclatin
al raig de la font.
Que l'aigua humitegi els ulls.

Que la seva frescor gelada
temperi el foc d'aquestes mans
que cremen.

Fes teu aquest desig.
I endinsa't al cor
de les paraules.

Foc a les mans, 1990.

De tot el que la Montserrat ens suggereix en aquest poema, quina imatges us agraden més? L'aigua i el color blau son coses positives?

Com interpreteu "endinsa't al cor de les paraules"?

Àlbum Espero Meravelles, Mirna Vilasís, Spotify:
<https://open.spotify.com/album/6N2ixfjlex7lpmYYR3tJWd>

